

บทที่ 5

บทสรุป

ผลงานการสร้างสรรคทางศิลปะในหัวข้อเรื่อง “ศรัทธาภายใต้ความเปลี่ยนแปลงในสังคมล้านนา” มีที่มาจากประสบการณ์ชีวิตและทัศนคติต่อสังคม การคลุกคลีอยู่กับความทุกข์เป็นเวลานานทำให้เกิดการเรียนรู้ในชีวิต มุมมองต่อสังคมจึงเปลี่ยนไปจากเดิม

“ศรัทธา” หมายถึงการอุทิศตนเพื่อสิ่งที่ยึดมั่นเชื่อถือ ความเชื่อความเลื่อมใสเป็นสภาวะธรรมชาติของมนุษย์ เพราะมนุษย์ต้องการที่พึ่งที่ยึดเหนี่ยวทางใจ ศรัทธาไม่ได้มีความหมายในเชิงศาสนาเพียงอย่างเดียว หากยังถูกใช้ในการเปรียบเปรยถึงภาวะความเชื่อมั่นที่มีต่อวัตถุหรือบุคคลที่มีคุณความดีเป็นเลิศประเสริฐน่าเลื่อมใสเป็นที่พึ่งพิงได้ก็เกิดเป็นความศรัทธาขึ้นมาเช่นกัน ดังนั้นศรัทธาจึงเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวพันชีวิตมนุษย์กับสังคม และตั้งแต่จำความได้ในสังคมที่ข้าพเจ้าอาศัยอยู่ยังปลูกฝังกล่อมเกลาจิตใจด้วยศรัทธาอย่างต่อเนื่องทั้งการกระทำ คำพูด และความคิดผ่านวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี โดยผูกโยงกับกระบวนการทัศน์เรื่องตำนานกษัตริย์ชวดีเกิดเป็นอุดมคติว่าชีวิตจะเข้มแข็งและมั่นคงได้ต่อเมื่อมีความศรัทธาที่ดีงาม ในความหมายนั้นคือการรักษาคุณงามความดี การประพฤติตนอยู่ในศีลธรรม รู้จักบาปบุญคุณโทษ เชื่อในกฎแห่งกรรม อยู่ในกรอบคุณธรรมจริยธรรมรวมถึงหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา ผลแห่งการกระทำนี้จะต้องออกมาดีเสมอไม่ช้าก็เร็ว ข้าพเจ้าเชื่ออย่างนั้น โดยบริสุทธิ์ใจ ซึ่งสิ่งเหล่านี้คือความผูกพันอยู่กับวิถีชีวิตของชาวล้านนาที่ซึมซับเข้าไปในชีวิตจิตใจและสะท้อนออกมาในเชิงบวก ความหลงใหลในอย่างก้าวอึ้งงมงายของวัฒนธรรมเก่าแก่ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกอึดอัดและภาคภูมิใจในท้องถิ่นเกิดกระตือรือร้นโนภาพเป็นมายาคติแฝงอยู่ในตัวตน ขณะเดียวกันวิถีชีวิตที่ดำรงอยู่จริงในปัจจุบันนั้นกลับต้องเผชิญสภาวะอันซับซ้อนอ่อนไหวการควบคุมจิตใจให้เป็นปกติสุขหรือการเข้าใจชีวิตมองเห็นสังขารไม่อาจกระทำได้ง่ายเหมือนการท่องอ่านจดจำและถึงแม้ได้เคยสดับฟังก็เป็นแต่เพียงคล้อยตามไม่ต้องแท้ เมื่อชีวิตต้องลอยตามยถากรรมแห่งวัฏจักรชีวิตในวันเวลาที่พรั่งพรูผ่านไปอย่างรวดเร็วจนไม่อาจหยุดยั้งพลังการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้ จากเคยต่อต้านกลายเป็นคล้อยตามกระแสอันเชี่ยวกรากของวัฒนธรรมใหม่อย่างรวดเร็ว ที่สุดก็ตกอยู่ในวงล้อมและวังวนปัญหาเช่นเดียวกับคนอีกจำนวนมากในสังคม ความทุกข์ที่ไม่รู้จักจบสิ้นอีกทั้งไร้ความสามารถในการพาตนเองให้หลุดพ้นจากสภาพปัญหา ได้ละลายพฤติกรรม อุดมการณ์ชีวิต อุดมคติต่อสังคมแทบหมดสิ้น ทุกคืนวันเฝ้าถามถึงศรัทธาที่เคยมีความภักดีต่อสรรพสิ่งที่เคยบูชา บางครั้งเกิดความหวังแต่แล้ว

ก็หมดหวังล้มเหลวในที่สุด สุดท้ายมีเพียงบุคคลอันเป็นที่รักที่เป็นกำลังแรงใจและร่วมก้าวเดินฝ่าความทุกข์ยากมาด้วยกัน ดังนั้นข้าพเจ้าจึงสื่อความรู้สึกนึกคิดแสดงสภาวะศรัทธาของข้าพเจ้าภายใต้สังคมล้านนาที่กำลังหมุนเวียนผ่านอันส่งผลกระทบต่อโดยตรงต่อข้าพเจ้าและครอบครัว รวมถึงสังคมชาวล้านนาที่ปัจจุบันกลายเป็นสังคมทันสมัยไม่ต่างไปจากสังคมกรุงเทพหรือที่อื่นใด ยุคสมัยของความเป็นหนึ่งเดียวที่หลอมรวมมนุษยชาติเข้าด้วยกันนั้น ได้เด่นชัดขึ้นกลบกลืนภาพเก่าที่กำลังจางหายเหลือเพียงความทรงจำอันเรือนางและห่างไกลความจริงไปทุกที หากแต่ความจริงคงไม่ได้มีเพียงด้านเดียว ข้าพเจ้าได้สะท้อนข้อเท็จจริงนี้ผ่านภาพของบุคคลผู้อยู่ใกล้ชิด เพราะในห้วงเวลาที่ขาดสิ่งยึดเหนี่ยวที่เคยมีร่วมกับสังคมนี้ ข้าพเจ้าพบสัมผัสพันธภาพที่แนบแน่นและลึกซึ้งที่สุดของความรัก ความเป็นครอบครัว ฟังเข้าใจความรู้สึกห้วงหาอาทรและฟังเข้าใจอย่างถึงหัวใจในอีกหลายเรื่องที่เคยคิดว่าเข้าใจดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการร่วมทุกข์ร่วมสุขอันเป็นปฐมบทแห่งศรัทธาครั้งใหม่ ผลงานชุดนี้จึงมีอารมณ์ความรู้สึกร่วมกับผลงานเป็นอย่างมาก

จากพลังขับเคลื่อนทางอารมณ์ข้าพเจ้าได้นำมาถ่ายทอดเป็นผลงานศิลปะในแนวทางจิตรกรรมที่กลั่นกรองผ่านกระบวนการคิดการทดลองสะท้อนการค้นหาวางสิ่งบางอย่างในชีวิตเป็นการเรียนรู้ไปในทุกฝีก้าวอย่างเป็นขั้นเป็นตอนที่ละเอียดละน้อยทั้งเรื่องเทคนิคและความคิด ผลงานทั้งหมดในการสร้างสรรค์ครั้งนี้มีความเหมือนและความต่างที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อนทางการศึกษาเป็นสำคัญ และผลพวงจากการศึกษาค้นคว้านี้ได้ทำให้ภาพมายาคติเดิมที่เคยมีอยู่ค่อยๆ สลายหายไป มโนทัศน์ทางความงามพลอยเปลี่ยนไปด้วยและเหมือนว่ามีอิทธิพลต่อระบบคิดวิเคราะห์อื่นๆ เช่นกัน อันจะเห็นได้ในการแสดงออกทางศิลปะที่ค่อยๆ กลืนกลายมาตามลำดับไม่ยึดติดไม่คงที่แต่มีจุดร่วมที่เข้าใจว่าเป็นจุดแข็งทางความคิดอันเกิดจากการบ่มเพาะตามกาลเวลา ซึ่งข้าพเจ้าสร้างสรรค์มุมมองเหล่านั้นจากประสบการณ์และชีวิตของตนเองให้เป็นสื่อเพื่อเชื่อมโยงภาพภายในจิตใจสู่ภาพภายนอกแห่งชีวิตจริง ผลจากการศึกษาข้าพเจ้าเสมือนได้รับการเยียวยาทางใจอันเกิดจากการเรียนรู้วิเคราะห์ตนเองและสังคมทำให้ได้ทบทวนตรวจทานจิตใจ และผลจากการปฏิบัติงานจิตรกรรมทำให้เกิดสมาธิ จิตนิ่ง และปล่อยวางได้ในบางครั้ง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ข้าพเจ้าได้รับคำตอบจากจิตเบื้องลึกว่า “ศรัทธา” ของข้าพเจ้าไม่ได้หายไปไหนแต่เป็นกระบวนการเรียนรู้ใหม่ที่ทำให้หนักแน่นยิ่งขึ้น และ “การศรัทธาในตนเอง” เป็นสิ่งที่ข้าพเจ้าพึงได้เรียนรู้และเข้าใจอย่างถ่องแท้ จากนั้น “ศรัทธา” จะมีหรือเสื่อมไม่ไร้ประเด็นปัญหาสำหรับข้าพเจ้าอีกต่อไปเพราะคำตอบได้ประจักษ์แก่ใจของข้าพเจ้าแล้วนั่นเอง